

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ NACIONALINĘ ŽEMĖS TARNYBĄ PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

2024 m. rugpjūčio 6 d. Nr. 4D-2024/1-589
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2024 m. birželio 13 d. gavo X (toliau – Pareiškėjas) skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – NŽT) atsakingų pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su Pareiškėjo prašymo, NŽT gauto 2024 m. sausio 23 d., reg. Nr. 2GD-248, parduoti naudojamą kitos paskirties valstybinės žemės sklypą, esantį <...>, Vilniuje, (toliau – žemės sklypas) nagrinėjimu, ir iki šiol nepateikto NŽT atsakymo į šį prašymą (toliau – Skundas).

2. Skunde Pareiškėjas nurodo: „[...] vis dar neišnagrinėtas mano (X) prašymas pateiktas NŽT 2024 m. sausio 9 dieną, užregistruotas numeriu Nr. 2GD-248, prašau pateikite priežastis, kodėl jis dar neišnagrinėtas, ir kada bus išnagrinėtas ir pateiktas sprendimas“ (citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Skundu siekia gauti NŽT atsakymą į pateiktą prašymą.

4. Su Skundu pateikti el. paštu siųsti NŽT laišakai ir NŽT 2024 m. sausio 23 d. automatinis pranešimas apie 2024 m. sausio 23 d. gautą ir užregistruotą Pareiškėjo dokumentą, kurio reg. Nr. 2GD-248.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

5. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė, gavusi Pareiškėjo Skundą, siekdama išsiaiškinti skundo aplinkybes, 2024 m. birželio 25 d. raštu Nr. 4D-2024/1-589/3D-1253 dėl informacijos ir ją patvirtinančių dokumentų gavimo kreipėsi į NŽT direktorių, prašydama pateikti atsakymus į klausimus.

6. NŽT 2024 m. liepos 15 d. raštu Nr. 1SD-45223-(6.1 E.) (Seimo kontrolierių įstaigoje raštas gautas 2024 m. liepos 16 d., reg. Nr. 1D-1389) pateikė toliau nurodytą informaciją:

6.1. Į klausimą (prašymą): „pateikti išsamų ir motyvuotą paaiškinimą, kokių konkrečių veiksmų buvo imtasi, nagrinėjant Pareiškėjo prašymą, NŽT gautą 2024 m. sausio 23 d., reg. 2GD-248, informuoti, kuriam pareigūnui buvo nukreiptas nagrinėti Pareiškėjo prašymas; jeigu prašymas nebuvo nagrinėjamas iš esmės, motyvuotai paaiškinti, dėl kokių priežasčių“, NŽT atsakė:

„Pareiškėjo 2024-01-09 prašymas gautas ir Nacionalinės žemės tarnybos dokumentų valdymo sistemoje užregistruotas 2024-01-23, ir perduotas rezoliucijos įrašymui Nacionalinės žemės tarnybos Vilniaus apygardos žemės tvarkymo ir administravimo skyriaus (toliau – Skyrius) vyresniajai patarėjai I. J. (Nacionalinėje žemės tarnyboje nedirba nuo 2024-02-07) (tuo metu ją pavadavo

vyriausioji specialistė M. K. (Nacionalinėje žemės tarnyboje nedirba nuo 2024-05-20), 2024-03-22 užduotis rezoliucijos įrašymui iš I. J. perduota vyresniajai patarėjai A. T. (Nacionalinėje žemės tarnyboje nedirba nuo 2024-05-31), A. T. užduotį 2024-03-29 perdavė vykdymui Skyriaus vyriausiajai specialistei M. K. (Nacionalinėje tarnyboje nedirba nuo 2024-05-20). 2024-07-01 užduotis perduota Nacionalinės žemės tarnybos Klaipėdos apygardos žemės tvarkymo ir administravimo skyriaus (toliau – Klaipėdos apygardos skyrius) vyresniajai patarėjai I P. (tuo metu ją pavadavo vyriausioji specialistė V. J.).“

6.2. Į klausimą (prašymą): „paaiškinti, kuo vadovaujantis NŽT nagrinėjami asmenų prašymai parduoti naudojamą / naują / įsiterpusį kitos paskirties valstybinės žemės sklypą (jo dalį) ne aukciono būdu; ar yra numatyta galimybė pratęsti tokio turinio prašymo nagrinėjimo terminą, jeigu taip – paaiškinti, ar buvo pratęstas Pareiškėjo prašymo nagrinėjimo terminas, kada ir dėl kokių priežasčių tai buvo atlikta, taip pat nurodyti, ar apie prašymų nagrinėjimo termino pratęsimą teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais buvo informuotas Pareiškėjas (jeigu taip, nurodyti, kada ir koku būdu informuotas Pareiškėjas); jeigu Pareiškėjas nebuvo informuotas, motyvuotai paaiškinti, kodėl tokių veiksmų nebuvo imtasi“, NŽT atsakė:

„Informuojame, kad Nacionalinėje žemės tarnyboje asmenų prašymai parduoti kitos paskirties žemės sklypus nagrinėjami vadovaujantis Naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 260 „Dėl naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos“, (toliau – Taisyklės) nuostatomis. Pagal Taisyklių nuostatas asmens prašymo įsigyti kitos paskirties valstybinį žemės sklypą prie nuosavybės teise turimų statinių ar patalpų nagrinėjimo termino pratęsimas nėra numatytas. [...]. Informuojame, kad dėl Skyriaus darbuotojams tekusio didelio darbo krūvio, žmogiškųjų faktorių (darbuotojų trūkumas, laikinas nedarbingumas, išėjimas iš darbo ir pan.) ir asmenų kreipimusi gausos pareiškėjo 2024-01-09 pateiktas prašymas teisės aktų nustatytais terminais nebuvo išnagrinėtas, prašymo nagrinėjimo terminas nebuvo pratęstas, valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartis nėra sudaryta. Siekdama išspręsti susidariusią situaciją dėl Skyriuje vėluojamų priimti sprendimų, Nacionalinė žemės tarnyba organizuoja konkursus esamoms laisvoms pareigybėms užimti, taip pat yra perskirstomi Skyriaus darbai, t. y. užduotys perduodamos vykdyti kitų Nacionalinės žemės tarnybos apygardų žemės tvarkymo ir administravimo skyriams.“

6.3. Į klausimą (prašymą): „pateikti informaciją, ar Pareiškėjo pateiktame prašyme parduoti naudojamą / naują / įsiterpusį kitos paskirties valstybinės žemės sklypą (jo dalį) nurodyti visi reikiami duomenys ir pateikti visi būtini dokumentai sprendimui priimti; jeigu taip, informuoti, kokie NŽT pareigūnų veiksmai (sprendimai) buvo atlikti (priimti), jeigu nebuvo – motyvuotai paaiškinti to priežastis ir pagrindą; jeigu prašyme buvo nurodyti ne visi reikiami duomenys ir pateikti ne visi būtini dokumentai, paaiškinti, ar Pareiškėjas buvo apie tai raštu informuotas (jeigu taip, nurodyti, kada ir koku būdu informuotas Pareiškėjas); jeigu ne, motyvuotai paaiškinti, kodėl, informuoti Pareiškėją“, NŽT atsakė:

„Šiuo metu pareiškėjo prašymą nagrinėja Klaipėdos apygardos skyriaus vyriausioji specialistė A. L. (užduoties įvykdymo terminas 2024-07-31). [...]. Skyrius informavo, kad faktinių duomenų patikrinimas vietoje numatomas 2024-07-12. [...]. Vadovaujantis aukščiau aptartu teisiniu reglamentavimu Klaipėdos apygardos skyrius 2024-07-01 raštu Nr. 1SD-40403-(15.4.48 E.) „Dėl žemės sklypo vertės priedo dėl inžinerinių įrenginių apskaičiavimo ir urbanistinio koeficiento pateikimo“ (toliau – paklausimas savivaldybei) kreipėsi į Vilniaus miesto savivaldybę su prašymu apskaičiuoti žemės sklypo vertės priedą dėl inžinerinių statinių.“

6.4. Į klausimą (prašymą): „informuoti, ar teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais Pareiškėjui pateiktas atsakymas į jo prašymą; jeigu ne, motyvuotai paaiškinti, kodėl, pateikti atsakymą“, NŽT atsakė:

„Pareiškėjo 2024-01-09 prašymas teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais nebuvo išnagrinėtas. Pareiškėjas apie 2024-01-09 prašymo nagrinėjimo eigą ir išsiųstą paklausimą savivaldybei buvo informuotas Nacionalinės žemės tarnybos 2024-07-02 raštu Nr. 1SD-40850-(15.4.48 E.) „Dėl prašymo“. Klaipėdos apygardos skyrius, gavęs informaciją, susijusią su faktinių

duomenų nustatymu bei žemės sklypo vertės priedą dėl inžinerinių statinių, ir nustatęs, kad yra teisinė sąlyga sudaryti valstybinės žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutartį, parengs šios sutarties projektą bei pateiks jį derinti pareiškėjui prašyme nurodytu elektroninio pašto adresu.“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

7. Lietuvos Respublikos teisės aktai

7.1. *Seimo kontrolierių įstatymo 2 straipsnio „Pagrindinės šio įstatymo sąvokos“ 1 dalis* – „Biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai.“

7.2. *Naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 260 „Dėl naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos“ (toliau – Taisyklės) (akto redakcija, galiojusi nuo 2022 m. balandžio 16 d. iki 2024 m. kovo 29 d.):*

7.2.1. *10 punktas* – „Sprendimus parduoti valstybinę žemę priima, valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartį ir žemės sklypo perdavimo ir priėmimo aktą pasirašo Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Nacionalinė žemės tarnyba) vadovas arba jo įgaliotas teritorinio padalinio vadovas.“

7.2.2. *11 punktas* – „Valstybinės žemės sklypų pardavimą organizuoja Nacionalinės žemės tarnybos teritorinis padalinys.“

7.2.3. *12 punktas* – „Asmenys, pageidaujantys ir turintys teisę pirkti naudojamus žemės sklypus, pagal žemės sklypų buvimo vietą Nacionalinės žemės tarnybos teritoriniam padaliniiui pateikia:

12.1. prašymą parduoti žemės sklypą (jo dalį). Jeigu žemės sklypą pageidauja pirkti du ar daugiau asmenų bendrosios (dalinės ar jungtinės) nuosavybės teise, jie pateikia prašymą, pasirašytą visų arba vieno iš jų, jei jis turi notaro patvirtintą įgaliojimą atstovauti kitiems asmenims. Šiame prašyme turi būti nurodyta:

12.1.1. statinių ir įrenginių, esančių prašomame parduoti naudojamame žemės sklype, unikalūs numeriai;

12.1.2. atsiskaitymo su valstybe už perkamą žemės sklypą būdas – iš karto ar išsimokėtinai;

12.1.3. jeigu naudojamą žemės sklypą pageidauja pirkti Lietuvos Respublikos juridinis asmuo, prašyme turi būti nurodyta juridinio asmens teisinė forma, pavadinimas, kodas ir buveinė. Jeigu naudojamą žemės sklypą pageidauja pirkti užsienio juridinis asmuo ar kita užsienio organizacija, prašyme turi būti nurodyta užsienio juridinio asmens ar kitos užsienio organizacijos teisinė forma, pavadinimas, kodas, buveinė, taip pat Lietuvoje įsteigtos atstovybės ar filialo pavadinimas, kodas ir buveinė, jeigu užsienio juridinis asmuo ar kita užsienio organizacija įsteigę Lietuvoje atstovybę ar filialą;

12.1.4. informacija apie tai, ar fizinis asmuo, siekdamas įsigyti namų valdos žemės sklypą ir anksčiau įsigijęs valstybinės žemės sklypą, yra pasinaudojęs Taisyklių 17 punkte nurodyta valstybinės žemės sklypo pardavimo kainos nuolaida perkamam valstybinės žemės sklypui;

12.2. žemės sklypo suteikimą ar naudojimo teisę patvirtinančių dokumentų įstatymų nustatyta tvarka patvirtintas kopijas (jeigu žemės sklype nėra statinių ir įrenginių);

12.3. fizinio asmens tapatybę patvirtinančio dokumento arba užsienio juridinio asmens ar kitos užsienio organizacijos įregistravimo dokumento įstatymų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją, išskyrus tuos atvejus, kai naudojamą žemės sklypą pageidauja pirkti užsienio juridinis asmuo ar kita užsienio organizacija, įsteigę Lietuvoje atstovybę ar filialą;

12.4. naudojamo žemės sklypo plano, kuriame būtų pažymėti esami statiniai ir įrenginiai (jeigu jų yra ir kai prašymo parduoti žemės sklypą pateikimo metu prašomas parduoti žemės sklypas yra suformuotas), įstatymų nustatyta tvarka patvirtintą kopiją.

Kai žemės sklype yra keli savarankiškai funkcionuojantys statiniai ar įrenginiai, Nekilnojamojo turto registre įregistruoti atskirais objektais (pagrindiniais daiktais), pateikiamame naudojamo žemės sklypo plane turi būti išskirtos kiekvienam tokiam statiniui ar įrenginiui eksploatuoti reikalingos dalys ir nustatytas šių dalių plotas pagal Taisyklių 8 punktą.“

7.2.4. 13 punktas – „Nacionalinės žemės tarnybos teritorinis padalinys:

13.1. per 10 darbo dienų nuo prašymo ir kitų dokumentų gavimo:

13.1.1. patikrina, ar prašyme nurodyti visi reikiami duomenys ir pateikti visi Taisyklių 12 punkte nurodyti dokumentai;

13.1.2. sutikrina asmens pateiktus duomenis su Juridinių asmenų registro duomenimis, patvirtinančiais Lietuvos Respublikos juridinio asmens įregistravimą (jeigu naudojamą žemės sklypą pageidauja pirkti Lietuvos Respublikos juridinis asmuo), arba su Juridinių asmenų registro duomenimis, patvirtinančiais užsienio juridinio asmens ar kitos užsienio organizacijos Lietuvoje įsteigtos atstovybės ar filialo įregistravimą ir informaciją apie atstovybę ar filialą įsteigusį asmenį (jeigu naudojamą žemės sklypą pageidauja pirkti užsienio juridinis asmuo ar kita užsienio organizacija, įsteigę Lietuvoje atstovybę ar filialą), taip pat su Nekilnojamojo turto registro duomenimis, patvirtinančiais statinių ir įrenginių, esančių žemės sklype, daiktinių teisių į juos, šių teisių suvaržymų ir juridinių faktų įregistravimą; prideda Juridinių asmenų registro ir Nekilnojamojo turto registro centrinio duomenų banko išrašus prie asmens pateikto prašymo ir kitų dokumentų, nurodytų Taisyklių 12 punkte;

13.1.3. jeigu prašyme nurodyti ne visi reikiami duomenys ar pateikti ne visi Taisyklių 12 punkte nurodyti dokumentai, nustato iki 15 darbo dienų terminą jiems pateikti ir apie tai raštu praneša asmeniui. Jeigu per nustatytą laiką reikiami duomenys ir dokumentai nepateikiami, prašymas nenagrinėjamas ir kartu su pateiktais dokumentais grąžinamas asmeniui;

13.2. nustatęs, kad asmuo pateikė visus Taisyklių 12 punkte nurodytus dokumentus ir reikalingus duomenis, per 30 darbo dienų nuo gauto prašymo įvertinimo atlieka faktinių duomenų patikrinimą vietoje, t. y. įvertina, ar valstybinės žemės sklype esantys statiniai ar įrenginiai yra naudojami pagal Nekilnojamojo turto registre įregistruotą jų tiesioginę paskirtį ir valstybinės žemės sklypas atitinka Taisyklių 3 ir 8 punktų reikalavimus dėl ploto.

Jeigu atlikus faktinių duomenų patikrinimą vietoje nustatoma, kad esantys statiniai ir (ar) įrenginiai nenaudojami ar jų faktinė būklė galimai neatitinka Nekilnojamojo turto registre nurodytos informacijos, Nacionalinės žemės tarnybos teritorinis padalinys per 5 darbo dienas nuo patikrinimo atlikimo kreipiasi į Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 49 straipsnio 1 dalyje nustatytą statinio naudojimo priežiūrą atliekančią instituciją dėl statinio naudojimo pagal Nekilnojamojo turto registre įregistruotą paskirtį nustatymo. Jeigu statinio naudojimo priežiūrą atliekanti institucija nustato, kad statinys netinkamas naudoti pagal Nekilnojamojo turto registre įregistruotą jo tiesioginę paskirtį, Nacionalinės žemės tarnybos vadovas ar jo įgaliotas teritorinio padalinio vadovas per 5 darbo dienas priima sprendimą neparduoti valstybinės žemės sklypo (jo dalies);

13.3. nustatęs, kad naudojamas valstybinės žemės sklypo plotas yra didesnis, nei yra būtinas jame esantiems statiniams ir (ar) įrenginiams eksploatuoti, per 5 darbo dienas raštu praneša prašymą pateikusiam asmeniui, kad būtina parengti teritorijų planavimo dokumentą ar žemės valdos projektą, kurio tikslas – pertvarkyti (padalyti) valstybinės žemės sklypą, suprojektuojant valstybinės žemės sklypą, reikalingą esamiems statiniams ir (ar) įrenginiams eksploatuoti.

Teritorijų planavimo dokumentas ar žemės valdos projektas ir žemės sklypo planas rengiami asmens, pageidaujancio pirkti valstybinės žemės sklypą, lėšomis.“

7.2.5. 16 punktas – „Nacionalinės žemės tarnybos teritorinis padalinys, turėdamas visus Taisyklių 12 punkte nurodytus dokumentus ir sprendimą suformuoti žemės sklypą (jeigu žemės sklypas nebuvo suformuotas prašymo parduoti žemės sklypą (jo dalį) pateikimo metu), per mėnesį [...]:

[...]

16.2. Taisyklių 8 punkte nurodytu atveju pagal žemės sklypo planą nustato ir (ar) pagal Taisyklių 7 punktą apskaičiuoja parduodamų žemės sklypo dalių dydį [...].“

7.2.6. 18 punktas – „Nacionalinės žemės tarnybos teritorinis padalinys, atlikęs Taisyklių 16 punkte nurodytus veiksmus, gavęs visus reikalingus dokumentus ir duomenis bei nustatęs, kad yra teisinis pagrindas sudaryti valstybinės žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutartį (Taisyklių 1 priedas), per 10 darbo dienų parengia šios sutarties projektą [...].“

7.2.7. 19 punktas – „Nacionalinės žemės tarnybos teritorinis padalinys parengtą valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutarties projektą įteikia arba išsiunčia registruotu laišku (įteikiant) pirkėjui. Pasirašydamas sutarties projekte arba atskiru raštu pirkėjas patvirtina, kad sutinka su perkamo žemės sklypo kaina ir kitomis sutarties projekte išdėstytomis žemės sklypo pirkimo sąlygomis.

Nacionalinės žemės tarnybos vadovas ar jo įgaliotas teritorinio padalinio vadovas per 10 darbo dienų nuo valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutarties projekto suderinimo su pirkėju dienos priima sprendimą parduoti žemės sklypą ar jo dalį arba prašymo netenkinti. Jeigu priimamas sprendimas parduoti žemės sklypą, jame nurodoma, kad žemės sklypą leidžiama parduoti valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutarties projekte nurodytomis sąlygomis. Sutarties projektas pridodamas prie sprendimo parduoti žemės sklypą arba jo dalį kaip neatskiriamas priedas. Ginčai dėl sprendimo parduoti žemės sklypą ar jo dalį, taip pat sprendimo prašymo netenkinti nagrinėjami bendrosios kompetencijos teisme.“

7.3. Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. gruodžio 8 d. įsakymu Nr. D1-393 (nauja redakcija nuo 2024 m. sausio 1 d.), 19 punktas – „Nacionalinės žemės tarnybos direktorius: 19.1. planuoja, organizuoja ir kontroliuoja Nacionalinės žemės tarnybos darbą, kad būtų įgyvendinti Nacionalinei žemės tarnybai nustatyti veiklos tikslai ir vykdomos funkcijos; [...]; 19.5. koordinuoja ir kontroliuoja Nacionalinės žemės tarnybos padalinių veiklą.“

Tyrimo išvados

8. Apibendrinus Skundo tyrimo metu gautą informaciją, dokumentus (kopijas), teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 7 punkte, susijusius su NŽT atsakingų pareigūnų veiksmais (neveikimu), nagrinėjant Pareiškėjo prašymą, NŽT gautą 2024 m. sausio 23 d., reg. Nr. 2GD-248, konstatuotina:

8.1. Pareiškėjo 2024 m. sausio 9 d. prašymas gautas ir užregistruotas NŽT 2024 m. sausio 23 d., reg. Nr. 2GD-248 (toliau – prašymas), nukreiptas NŽT Vilniaus apygardos žemės tvarkymo ir administravimo skyriaus (toliau – Skyrius) specialistams nagrinėti; specialistai vis keitėsi, nes tie, kuriems buvo paskirta nagrinėti Pareiškėjo prašymą, išėjo iš darbo (pažymos 6.1 papunktis). Pareiškėjo NŽT teiktas prašymas teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais nebuvo išnagrinėtas, prašymo nagrinėjimo terminas nebuvo pratęstas, valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartis Skundo nagrinėjimo metu nėra sudaryta (pažymos 6.2 papunktis).

8.2. Asmenų prašymų parduoti naudojamą (naują) kitos paskirties valstybinės žemės sklypą nagrinėjimą reglamentuoja Taisyklės (Skundo tyrimo metu taikoma Taisyklių redakcija, galiojusi Pareiškėjo prašymo padavimo metu) (pažymos 6.2., 7.2 papunkčiai).

Taisyklių 10 punkte nustatyta, kad sprendimus parduoti valstybinę žemę priima, valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutartį ir žemės sklypo perdavimo ir priėmimo aktą pasirašo NŽT vadovas arba jo įgaliotas teritorinio padalinio vadovas (pažymos 7.2.1 papunktis).

Taisyklių 11 punkte nustatyta, kad valstybinės žemės sklypų pardavimą organizuoja NŽT teritorinis padalinys (pažymos 7.2.2 papunktis).

Taisyklių 13 punkte nustatyta, kad NŽT padalinys per 10 darbo dienų nuo prašymo ir kitų dokumentų gavimo patikrina, ar prašyme nurodyti visi reikiami duomenys ir pateikti visi Taisyklių

12 punkte nurodyti dokumentai (pažymos 7.2.3 papunktis), jeigu reikia atlieka kitus būtinus veiksmus, nustatytus Taisyklių 13 punkte.

Taisyklių 16 punkte nustatyta, kad NŽT teritorinis padalinys, turėdamas visus Taisyklių 12 punkte nurodytus dokumentus ir sprendimą suformuoti žemės sklypą (jeigu žemės sklypas nebuvo suformuotas prašymo parduoti žemės sklypą (jo dalį) pateikimo metu), per mėnesį pagal žemės sklypo planą nustato ir (ar) apskaičiuoja parduodamų žemės sklypo dalių dydį (pažymos 7.2.5 papunktis).

8.3. Pagal Taisyklių 13.2 papunktį, NŽT teritorinis padalinys, nustatęs, kad asmuo pateikė visus Taisyklių 12 punkte nurodytus dokumentus ir reikalingus duomenis, per 30 darbo dienų nuo gauto prašymo įvertinimo atlieka faktinių duomenų patikrinimą vietoje, t. y. įvertina, ar valstybinės žemės sklype esantys statiniai ar įrenginiai yra naudojami pagal Nekilnojamojo turto registre įregistruotą jų tiesioginę paskirtį ir valstybinės žemės sklypas atitinka Taisyklių 3 ir 8 punktų reikalavimus dėl ploto (pažymos 7.2.4 papunktis). Pagal Taisyklių 16 punkto nuostatas (pažymos 7.2.5 papunktis), parduodamų žemės sklypo dalių dydis turi būti apskaičiuotas per mėnesį nuo visų būtinų dokumentų surinkimo. Pagal Taisyklių 18 punkto nuostatas, NŽT padalinys, atlikęs Taisyklių 16 punkte nurodytus veiksmus, gavęs visus reikalingus dokumentus ir duomenis bei nustatęs, kad yra teisinis pagrindas sudaryti valstybinės žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutartį, per 10 darbo dienų parengia šios sutarties projektą (pažymos 7.2.6 papunktis).

8.4. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad NŽT Skyriaus specialistai, kuriems buvo nukreiptas nagrinėti Pareiškėjo prašymas, jokių veiksmų, nustatytų Taisyklėse, nebuvo ir nėra atlikę. Dėl to Pareiškėjo NŽT pateiktas prašymas iki šiol nėra išnagrinėtas ir nėra priimtas NŽT sprendimas (pažymos 6.2, 6.4 papunkčiai). NŽT nepaaiškino, kodėl NŽT Skyriaus specialistai, kurie nors ir trumpai, bet dirbo NŽT, ir kuriems buvo nukreiptas nagrinėti Pareiškėjo prašymas, neatliko jokių veiksmų, kuriuos privalėjo atlikti, ir jų niekas nekontroliavo. Toks NŽT atsakingų pareigūnų neveikimas, kai nesilaikoma teisės aktų – nagrinėjamu atveju Taisyklėse nustatytos tvarkos ir terminų procedūroms atlikti, ir vilkinama atlikti veiksmus bei priimti sprendimus, yra neatsakingas ir nepateisinamas, todėl buvo pažeista Pareiškėjo teisė į gerą viešąjį administravimą.

9. Akcentuotina, kad viešojo administravimo subjekto vidaus administravimo galimos laikinos problemos (kaip nagrinėjamu atveju NŽT rašte nurodytas didelis darbo krūvis, žmogiškieji faktoriai (darbuotojų trūkumas, laikinas nedarbingumas ir pan.) ir asmenų kreipimūsi gausa (pažymos 6.3 papunktis) neturi ir negali bloginti viešojo administravimo subjekto (šiuo atveju NŽT) veiklos ir pažeidinėti pareiškėjų teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje.

10. Seimo kontrolierė pabrėžia, kad atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo yra pripažintas koordinuojančio ir determinuojančio konstitucinio teisinės valstybės principo dalimi, viena iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos saugomų ir ginamų vertybių (Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Kai viešojo administravimo subjekto pareigūnai nevykdo savo pareigų ir vilkina klausimo nagrinėjimą, laiku jo neišspręsdami, yra pažeidžiamas gero viešojo administravimo principas ir konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Tai savo praktikoje yra suformavęs ir ne kartą yra pažymėjęs Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT), kad vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (kaip pvz. žr. 2005 m. gegužės 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.) (LVAT 2012 m. kovo 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A502-1605/2012).

LVAT 2010 m. gruodžio 6 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1135/2010 yra nurodęs: „[...] konstitucinis valstybės įstaigų paskirties tarnauti žmonėms principas (Konstitucijos 5 str. 3 d.) suponuoja jų pareigą užtikrinti palankiausią žmogaus teisių įgyvendinimo režimą ir ginti bei saugoti šias teises, pačioms jų nepažeisti. Ši konstitucinė nuostata perkelta į Viešojo administravimo įstatymą. Spręsdamas įstatymo leidėjo pavestus uždavinius viešojo administravimo subjektas turi veikti taip, kad tie uždaviniai būtų įgyvendinti laiku, laikantis efektyvumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia ir kitų viešojo administravimo principų.“

11. LVAT savo praktikoje yra konstatavęs, kad viešojo administravimo institucijos, vykdydamos įstatymais joms priskirtą veiklą, privalo veikti tik taip, kaip numato teisės aktai, priešingu atveju būtų pažeistas viešojo administravimo subjektui taikytinas bendrojo draudimo principas – veikti taip, kaip nėra leidžiama (LVAT 2018 m. vasario 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. P-5-50-502/2018), todėl viešojo administravimo subjektai visais atvejais turi veikti tik taip, kaip numato teisės aktai.

NŽT direktorius planuoja, organizuoja ir kontroliuoja NŽT darbą, kad būtų įgyvendinti Nacionalinei žemės tarnybai nustatyti veiklos tikslai ir vykdomos funkcijos; koordinuoja ir kontroliuoja NŽT padalinių veiklą (pažymos 7.3 papunktis), todėl NŽT direktorius yra atsakingas už padalinių veiklą, kartu NŽT direktorius turi pareigą užtikrinti, kad NŽT padaliniai, nagrinėdami asmenų prašymus parduoti valstybinės žemės sklypus, laikytųsi teisės aktuose (Taisyklėse; pažymos 7.2 papunktis) nustatytų procedūrų ir jų atlikimo terminų.

Seimo kontrolierė ne kartą yra pabrėžusi, jog struktūriniai įstaigų pertvarkymai ar, kaip nagrinėjamu atveju NŽT nurodė, darbuotojų kaita, darbo krūvis, darbuotojų trūkumas, laikinas nedarbingumas ir pan. (pažymos 6.2 papunktis) nėra pagrindas ir teisėta priežastis NŽT pareigūnams nesilaikyti teisės aktų reikalavimų ir pažeisti Pareiškėjo teisę į gerą viešąjį administravimą.

12. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į Skundo tyrimo metu nustatytą aplinkybę, kad buvę NŽT Skyriaus atsakingi pareigūnai, nagrinėję Pareiškėjo prašymą, neatliko Taisyklių 13 ir 16 punktuose nustatytų procedūrų ir nesilaikė nustatytų procedūrų atlikimo terminų (pažymos 7.2 papunktis), kad iki šiol nėra priimtas NŽT sprendimas parduoti valstybinės žemės sklypą Pareiškėjui ir nėra sudaryta valstybinės žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutartis, tuo pažeidžiant Pareiškėjo teisę į gerą viešąjį administravimą, Pareiškėjo Skundas laikytinas pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS SPRENDIMAS

13. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia

X skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), susijusių su prašymo, NŽT gauto 2024 m. sausio 23 d., reg. Nr. 2GD-248, nagrinėjimu ir nepriimamo sprendimo, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERĖS REKOMENDACIJOS

14. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14 ir 17 punktais, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė rekomenduoja Lietuvos Respublikos aplinkos ministrui ir Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriui:

14.1. atkreipti dėmesį į tai, kad NŽT darbuotojų kaita, darbo krūvis, darbuotojų trūkumas, laikinas nedarbingumas ir pan. nėra pagrindas ir teisėta priežastis NŽT pareigūnams nesilaikyti teisės aktų reikalavimų ir terminų bei pažeisti Pareiškėjo teisę į gerą viešąjį administravimą, kas nagrinėjamu atveju buvo nustatyta;

14.2. užtikrinti, kad esant teisiniam pagrindui nevilkinant su Pareiškėju būtų sudaryta valstybinės žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutartis;

14.3. imtis realių priemonių užtikrinti, kad ateityje NŽT atsakingi pareigūnai, nagrinėdami asmenų prašymus parduoti valstybinės žemės sklypus, laikytųsi teisės aktuose nustatytos procedūrų tvarkos ir terminų.

Primenama, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriams turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolierių siūlymą (rekomendaciją), bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė